

Kirkon ympäristöpäivät 2022: Kestävä elämä ja kestävä kirkko

Aika: 19. – 20.9.2022

Paikka: Turun tuomiokirkko ja Turun ja Kaarinan seurakuntayhtymän tilat, Turku

Mikä on suhteemme luomakuntaan? Miten annamme sen välittää meille pyhän hipaisun? Kiitollisuus, kunnioitus ja kohtuus auttavat meitä rakentamaan yhdessä kestävä elämän.

Ohjelma

Maanantai 19.9.2022 Kestävä elämä ja kestävä kirkko

11.00 **Ympäristöpäivien avajaiset** Turun tuomiokirkko, striimataan

Päivien avaussanat: Kirkon ympäristöasioiden seurantaryhmän puheenjohtaja, professori **Björn Vikström**

Hiilineutraali kirkko ja kaupunki Turussa: lääninrovasti **Ville Niittynen** (Turun ja Kaarinan seurakuntayhtymä) yhteysjohtaja Antti **Kirkkola** (Turun kaupunki)

Muutoksen sanat ja teot: keskustelemassa arkkipiispa **Tapio Luoma** ja toimitusjohtaja **Tuuli Kaskinen** (Climate Leadership Coalition)

*Tilaisuuden juontaa viestintäpäällikkö **Tuula Putkinen** (Kirkkohallitus).*

12.30 Lounas kaupungilla (omakustanteinen; lähellä mm. Via Tribunali, Teini, Gustavo, Mami, Hygge (kasvisravintola), Tärget, Panini, Kuori (kasvisravintola), Aboa Vetus, Grädda)

14.00 **Vähemmästä enemmän, pienestä suurta**

Eerikinkatu 3, juhlasali, striimataan

Alustukset päivän eri teemoista

14.00 Vähemmästä enemmän, pienestä suurta Eerikinkatu 3, juhlasali, striimataan

Alustukset päivän eri teemoista

Godfulness: ympäristöasiantuntija Hannele Siltala, Raison seurakunta

Seurakuntien metsät: maankäyttöpäällikkö Harri Palo, Kirkkohallitus

Pyhiinvaellus: projektipäällikkö Annastiina Papinaho, Turun arkkihiippakunta

Kiinteistöt ja energia: Turun ja Kaarinan seurakuntayhtymän kiinteistöjohtaja Seppo Kosola, Turun kaupungin ilmastojohtaja Risto Veivo

*Tilaisuuden juontaa pastori **Lasse Mustonen***

15.20 Kahvitauko

16.00 **Teemakanavat** Kanaviin ennakkoilmoittautuminen, osa striimataan

Kanava kiinteistöratkaisuihin ja kiinteistöstrategiasta, kiinteistöjohtaja **Seppo Kosola** ja hiippakuntas sihteeri **Mika Piittala** (juhlasali, myös hybridinä)

Rakentavassa yhteistyössä – miten seurakuntalaiset voivat vaikuttaa seurakunnan ympäristötyöhön. Case: Ymppäkerho. Ymppäkerho on ympäristöasioista kiinnostuneiden vaikuttajaryhmä Turun ja Kaarinan seurakuntayhtymässä.

Ympäristökumppanuudet ja yhteistyö muun yhteiskunnan kanssa. Espoon seurakuntayhtymässä on rakennettukumppanuusverkostoa, Turussa toimii Valonia (kestävän kehityksen asiantuntijaorganisaatio, Varsinais-Suomen liitto). Vetäjänä kehityspäällikkö **Kerttuli Boucht** (Espoon seurakuntayhtymä).

Seurakuntien metsäsuunnitelmien ohjeet, maankäyttöpäällikkö **Harri Palo** (Kirkkohallitus)

Ympäristökasvatus ja sen välineet: mm. Vihreät riparit, arkkihiippakunnan ympäristöryhmä, pastori **Vilppu Huomo** ja **Lasse Mustonen**

Aktivismi ja luomakunnan huokaus. Hengellisen ohjauksen pappi Jussi Holopainen ja yhteiskunnallisen työn diakoni **Sari Peltonen** (Tampereen seurakuntayhtymä).

Ympäristökuplasta strategiseen tulevaisuustyöhön? Kate Raworthin donitsitalousmalli seurakunnan kestävyystyön työkaluna. Työpaja. Vetäjänä kestävän kehityksen kouluttaja **Jari Visto** (Step-opintokeskus)

Yksi kanavista vierailee Liedon kirkossa, jatkuu noin kello 18.45 saakka. Kuljetus lähtee Eerikinkatu 3:n edestä.

17.15 Tauko

17.30 – 18.45 **Toinen kanavatyöskentely** (Kanaviin ennakkoilmoittautuminen, osa striimataan)

Askeleet ympäristödiplomiin, diplomien aloittamista tukeva kanava (juhlasali, myös striimataan) **Hannele Siltala** ja **Lasse Mustonen**, Lahden seurakuntayhtymän talouspäällikkö **Pinja Halme**.

Rakentavassa yhteistyössä – miten seurakuntalaiset voivat vaikuttaa seurakunnan ympäristötyöhön. Case: Ymppäkerho. Ymppäkerho on ympäristöasioista kiinnostuneiden vaikuttajaryhmä Turun ja Kaarinan seurakuntayhtymässä.

Ympäristökuplasta strategiseen tulevaisuustyöhön? Kate Raworthin donitsitalousmalli seurakunnan kestävyystyön työkaluna. Työpaja. Vetäjänä kestävän kehityksen kouluttaja **Jari Visto** (Step-opintokeskus).

Seurakuntien metsäsuunnitelmien ohjeet, maankäyttöpäällikkö **Harri Palo** (Kirkkohallitus)

Aktivismi ja luomakunnan huokaus. Hengellisen ohjauksen pappi Jussi Holopainen ja yhteiskunnallisen työn diakoni **Sari Peltonen**.

Maanantain iltaohjelma 19.9.2022

19.30 Päivällinen ravintola Gräddassa

Puheenvuoro: Turun arkkihiippakunnan piispa **Mari Leppänen**

22.00 Luomakunnan yömessu, Tuomiokirkko

kappalainen **Mika Mäntyranta** ja rovasti **Ilkka Sipiläinen**

Tiistai 20.9.2022: Luomakunta huokaa – miten me vastaamme?

9.00 Itämeri, ekoteologia, etiikka: katsaus ympäristötutkimukseen Åbo Akademiassa, Eerikinkatu 3, juhlasali

Itämeritutkimus ja sen tuloksia, amanuenssi **Katri Aarnio** (Åbo Akademi)

Ekoteologia ja ympäristöetiikka, professori **Björn Vikström** (Åbo Akademi)

(Samaan aikaan tuomiokirkossa hiljainen tunti, johon myös kirkon ympäristöpäiville osallistuvat ovat tervetulleita)

10.00 Kaupunkipyhiinvaellus (säälvaraus: pyhiinvaellus Tuomiokirkossa)

Annastiina Papinaho; Larissa Riihihuhta, Lasse Mustonen. Reitti helppokulkuinen, mutta siinä on yhdet portaat

12.00 Keittolounas Eerikinkadulla

13.15 **Luomakunta huokaa – tarjoavatko ekoteologia ja ympäristöetiikka vastauksia**

Eerikinkatu 3, striimataan

Pohjustavana alustuksena esitys luontokadosta: evoluutiopaleontologian professori **Mikael Fortelius**. Kommenttipuheenvuoro professori **Björn Vikström**.

KIRKON
YMPÄRISTÖ-
PÄIVÄT

Paneelissa dosentti **Elisa Aaltola** (Turun yliopisto) , TT **Heidi Jokinen** (Åbo akademi) , **Mikael Fortelius** ja **Björn Vikström**.

Keskustelua johdattelevat **Tuula Putkinen** ja **Ilkka Sipiläinen**.

14.45 Päätössanat: **Björn Vikström**

Kahvit

Ilmoittaudu 19.8.2022 mennessä Lyyti-sivulla [Kirkon ympäristöpäivät 2022 \(lyyti.fi\)](https://lyyti.fi)

Osallistumisen hinta 60€ sisältää lounaan ja kahdet kahvit, juhlapäivällinen 40€

Päivien aattona: Ympäristödiplomin auditoijien tapaaminen

sunnuntaina 18.9.2022 kello 16 - 18.30 Aurelia, Aurakatu 18

Työskentely kello 16 - 18.30, yhteinen päivällinen klo 19